

การพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์
จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

DEVELOPMENT PROTOTYPE FOR YOUTH OF MORALITY AND ETHICS
TRAINING OF SANGHA URATTHANI PROVINCE

พระปลัดนิคม กตปญโญ

Phrapalad Nikhom katapanyo

พระสุธีวิรัตน์

Phrasutivirabandit

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

Phrapalad Raphin Phutthisaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: patchlada_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) เพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็น การวิจัยเชิงผสมผสานวิธี มีขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ด้านการจัด กิจกรรมการอบรม การใช้สื่อการสอนในการอบรม หลักการบริหาร 4 M และไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เข้าร่วมปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรม จำนวน 283 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิทยากร ผู้อำนวยการสำนักงาน พระพุทธศาสนา จำนวน 18 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ได้ค่าความ เชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพทั่วไปการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม เด็กและเยาวชนขาดการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ความ เข้าใจในหลักธรรม ด้านการจัดกิจกรรมเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยของ ผู้เข้ารับการอบรม มุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชน กิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมมุ่งพัฒนากาย ความ ประพฤติ จิต ปัญญา ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม สื่อการสอนเป็นตัวกลางระหว่าง

* Received May 28, 2022; Revised June 13, 2022; Accepted July 1, 2022

ผู้สอนและเข้าอบรม 2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัด กิจกรรมการอบรม ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม และการใช้สื่อการสอนในการอบรม 3. นำเสนอ รูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความกตัญญูกตเวที มีความสุข ด้วยหลักธรรม กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ มีสื่อการอบรมที่ทำจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพนิ่ง

คำสำคัญ: การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ,ด้านคุณธรรมจริยธรรม, คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general condition of model youth development. 2) To study the model youth development process morality and ethics; and 3) to present a model of youth development model. morality It is an integrated research method. There is a scope of content, including the content of training courses. in organizing training activities the use of teaching media in training Principles of 4M administration and trisikkha, morality, concentration, and wisdom. The sample group consisted of 283 youths who attended the Dharma practice in the Dharma Practice Office. The key information was the head of the Dharma Practice Office, Phra Wittayakorn, Director of the Office of Buddhism, totaling 18 figures/person. The tool used was a questionnaire/ interview The questionnaire reliability was 0.97. The data were analyzed by using basic statistics such as mean, standard deviation. morality The content of the training course Children and youth lack training to teach them knowledge. understanding of the principles In terms of organizing activities, it is the process of organizing activities suitable for the age of the trainees. Focus on children and youth Moral training activities aimed at developing physical, behavioral, mental, and intellectual use of teaching media in training. Teaching media is an intermediary between the teachers and the training participants. 2. The results of the analysis of the model youth development process. morality Overall, the overall level was at a high level, in descending order, namely, training activities. The content of the training course and the use of teaching media in training. 3. To present a model of youth development model Moral and ethical aspects are filial piety. happy with principles Prayer activity There are training materials made from computer programs, still images.

Keywords: Model youth development, morality and ethics, Suratthani Province Sangha

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” และมาตรา 24 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันโดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนผู้ที่เป็นเยาวชนของชาติในอนาคต (เชวง เตชะโกศยะ, 2563) ดังนั้นประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการและกระบวนการในการบริหารงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ รากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) และการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป พลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมวิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้นเด็กไทยจึงสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้กำหนดให้นักเรียนที่เป็นชาวพุทธเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นก็กำหนดให้เรียนคุณธรรมพื้นฐาน 13 ประการ และระบุว่าการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธา และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แม้กระทรวงศึกษาธิการจะจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้น และทุกระดับการศึกษาตลอดระยะเวลาเรียน 12 ปีก็ตาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มากกล่าวคือ การบริหารและการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่ และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็น

รูปธรรม สถานศึกษาหลายแห่งจึงไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการบูรณาการการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้ากับวิชาสามัญโดยทั่วไปอีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระภิกษุที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอย่างถ่องแท้เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษา การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมเดิมครูจะจัดให้มีการสวดมนต์ทุกวันศุกร์ เป็นเวลา 1 ชั่วโมงกว่า ๆ และมีชั่วโมงวิชาศีลธรรมด้วยแต่ในการเรียนการสอนในปัจจุบันแทบจะไม่ได้ให้ความสนใจในการสวดมนต์และวิชาดังกล่าวมากนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อ แต่เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในขณะที่ความรู้เนื้อหาวิชาบางเรื่องจะลืมนั่นไปแต่ประสบการณ์การสวดมนต์ที่โรงเรียนยังคงติดตัวอยู่จนทุกวันนี้ หากต้องการสอนเด็กให้เป็นคนดีมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี มีหลักธรรมของศาสนาเข้ามาประคับประคองจิตใจเด็กจึงต้องปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของเด็กให้สูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ คุณธรรมและจิตใจควรจะทำไปพร้อมกัน มิใช่สอนแต่วิชาการอย่างเดียว เด็กก็จะไม่รู้เรื่องศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544 ข)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อศึกษาในการวางแผนการส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับความรู้ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมไทย เพื่อชีวิตก้าวไปสู่ความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎี 4 M ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านการจัดการ หลัก

ไตรสิกขา ได้แก่ 1) ศีล 2) สมาธิ 3) ปัญญา และการจัดการค่ายคุณธรรมเยาวชน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม 2) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม 3) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม

2. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล ประชากร ได้แก่ เยาวชนที่เข้าร่วมปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมจำนวน 283 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิทยากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จำนวน 18 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมี 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี หลักการบริหาร 4 M ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา และแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม และการใช้สื่อการสอนในการอบรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานปฏิบัติธรรมในจังหวัด สุราษฎร์ธานี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และตรวจสอบความถูกต้องและข้อความในการตอบแบบสอบถาม เก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด 283 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยเชิงปริมาณ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ วิจัยเชิงปริมาณ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยาย การหาค่าความถี่ และร้อยละ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 วิเคราะห์กระบวนการการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. การวิเคราะห์ รูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัย

1.สรุปผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ของบุคคล เด็กและเยาวชนขาดการ

อบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข การแข่งขันอย่างรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนส่วนใหญ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จึงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักหน้าที่ของตนและฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศชาติ ส่งเสริมให้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การที่เด็กและเยาวชนไทย ขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดน และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยังส่งผลถึงเด็ก เยาวชน และประชาชนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็กเยาวชนและประชาชนในสังคมที่จะต้านทานกับปัญหา ต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมา เช่น สำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการติดเกมส์ สำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ ปัญหาการทำงานที่ไม่มีความสุข ปัญหาความสามัคคีในองค์กร เป็นต้น

2) ด้านการจัดกิจกรรมการ เป็นกระบวนการ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เข้ารับ การอบรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน คุณธรรมศีลธรรม ให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นไปที่เด็กและ เยาวชนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติ กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย กิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมที่มุ่งพัฒนา 4 ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาความประพฤติ พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา กิจกรรมนันทนาการสวดแทรก คุณธรรม เกม/เพลงธรรมะ และการบรรยายประกอบสื่อมัลติมีเดีย เนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละหลักสูตรมีการสวดแทรก ธรรมะในรูปแบบกิจกรรมที่ผสมกับศาสตร์และศิลป์ มุ่งเน้น ให้ผู้อบรมได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับตนเองและสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พระวิทยากรจัดกิจกรรมการเรียนสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและง่วงนอนมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียบง่าย ชอบให้ทำกิจกรรมแบบเดิม ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก กิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีการสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเน้นการบรรยายมากเกินไป นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้น วิชาการมากเกินไป ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเลยในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีการจัดกิจกรรม และทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนสอนให้แก่เยาวชน

3) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม พระสังฆาธิการแต่ละท่านได้ให้ความเห็นถึงลักษณะข้อนี้ไว้ว่า ปัจจุบันสื่อการสอน ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ในการเผยแพร่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพราะขาดการสนับสนุนทั้งในภาคคณะสงฆ์และภาครัฐ ไม่มีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการในการสนับสนุนงานเผยแพร่ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ ยังมีการใช้สื่อที่ไม่ตรงกับ กลุ่มเป้าหมาย และไม่ครอบคลุม เพียงพอ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ เพราะบุคลากร ขาดความรู้ บุคลากรไม่นิยมใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนอาจจำกัดผู้รับสาร การปรับปรุง แก้ไขนั้น สามารถดำเนินการแก้ไขได้ โดยควรอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนให้กับบุคลากร บุคลากรควรเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้รับสาร หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ในด้านการเผยแพร่ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรมีการสำรวจหาข้อมูล ความต้องการของ พุทธศาสนิกชน ทั้งหลายถึงความต้องการ ในการรับรู้ข้อมูล นำข้อมูลความต้องการที่ได้มา วิเคราะห์ละเอียดให้ตรงกับความต้องการให้มากที่สุด สื่อการสอนเป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนและ เข้าอบรม ผู้สอนแต่ละคนจะมีแนวคิดเป็นของตนเองว่าควรจะนำเสนอเนื้อหาอะไรลงในสื่อการ สอน แต่ปัญหาที่เข้าอบรมมักประสบอยู่เสนออีกคือ การที่ต้องศึกษาจากสื่อใด ๆ ก็ตามที่เต็มไปด้วย เนื้อหาสาระจนไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรคือสาระสำคัญ เช่น ภาพที่เต็มไปด้วยรายละเอียด แผ่นโปสเตอร์หรือสไลด์ที่เต็มไปด้วยข้อความ และมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะรับรู้และเรียนรู้ใน ครั้งหนึ่ง ๆ การแก้ปัญหาเหล่านี้ทำได้ไม่ยากเลย ถ้าเพียงแต่ผู้สอนจะศึกษาเนื้อหาที่ตนจะสอน ให้ดีแล้วคัดเลือกเฉพาะส่วนที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เมื่อคัดเลือกแล้วลอง พิจารณาด้วยว่า ข้อความหรือภาพที่ตั้งใจจะใส่ลงในสื่อการสอนนั้นตนเองจะสามารถบรรยาย ให้ผู้เรียนเข้าใจได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ไม่จำเป็นต้องทำเป็นสื่อการสอน แต่ถ้าคิดว่าการบรรยายเพียง อย่างเดียวไม่เพียงพอก็ให้วางแผนทำสื่อการสอนต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นกระบวนการพัฒนา เยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

ลำดับ	การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
1	ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม	4.00	0.324	มาก
2	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม	4.09	0.320	มาก
3	ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม	3.68	0.352	มาก
	ภาพรวม	3.92	0.189	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานีโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการอบรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม และด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ตามลำดับ

กระบวนการการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี พบว่า การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน เป็นการมุ่งเน้นที่มีความมุ่งหมายในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างปกติ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนนั้น จึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อผลิตคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึก หรือค่านิยมที่ดีงามให้แก่คนในสังคม ดังนี้ 1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง ศาสนากับการดำรงชีวิต 2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลายระของหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน โดยจะมีขอบข่ายเนื้อหาสาระและจุดเน้นของการเรียนรู้แตกต่างกันไปในแต่ละหัวข้อของแต่ละรายวิชา จุดเน้น ในบางเรื่องต้องการให้เรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน ตลอดทุกชั้น ดังนั้น เนื้อหาสาระจะเหมือนกันตลอด แต่การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนจะแตกต่างกันไปตามวัยและความจำเป็นของผู้เรียนแต่ละระดับ โดยกรอบสาระหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ทั้ง 8 หัวข้อ มีดังนี้ 1) ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา 2) พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง 3) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 4) พระสงฆ์และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ 5) พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต ภาษาบาลี และคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา 6) หน้าที่ชาวพุทธ 7) การบริหารจัดการและเจริญปัญญา 8) มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. นำเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรมการจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนจึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอน กระบวนการเรียนการสอนในหลากหลายวิธี ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ 1. เนื้อหาหลักสูตรอบรมทางอ้อมได้แก่การเรียนรู้แบบสืบค้นแบบค้นพบแบบแก้ปัญหาแบบสร้างแผนผังความคิดแบบใช้กรณีศึกษาแบบตั้งคำถามแบบใช้การตัดสินใจ 2. เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคลได้แก่วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียนแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบชุดกิจกรรมการ

เรียนรู้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3. เทคนิคการจัดกิจกรรมการอบรมโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ประกอบการเรียน เช่น การใช้สิ่งพิมพ์ตำราเรียนและแบบฝึกหัดการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุดการสอนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนบทเรียนสำเร็จรูป 4. เทคนิคเนื้อหาหลักสูตรอบรมแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ประกอบการได้วาทิ กลุ่มการอภิปรายการระดมพลังสมองกลุ่ม แก้ปัญหากลุ่มตัวการประชุมต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติกลุ่มสืบค้นคู่คิดการฝึกปฏิบัติเป็น ต้น 5. เทคนิคเนื้อหาหลักสูตรอบรมแบบเน้นประสบการณ์ เช่น การจัดกิจกรรมการอบรมแบบ มีส่วนร่วมเกมกรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละครเกมกรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละคร บทบาทสมมติ 6. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือได้แก่ปริศนาความคิดร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่ม สืบค้นกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันร่วมกันคิดกลุ่มร่วมมือ 7. เทคนิคการอบรมคุณธรรมแก่เยาวชนแบบ บูรณาการได้แก่การเรียนการสอนแบบใช้วันเล่าเรื่องและการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา

ด้านการจัดกิจกรรมการอบรมการทำงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้ดำเนินการจะต้อง มีการเตรียมการเป็นอย่างดี เช่น ในการสร้างอาคาร จะต้องมีการแบบแปลนมีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในการก่อสร้างและมีการติดตามตรวจสอบให้ เป็นไปตามแบบแปลนนั้น ๆ จึงจะได้อาคารที่น่าอยู่หรือ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน หรือในการเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกันการที่จะ ไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดการหลงทางหรือมีการเดินทางที่วุ่น ผู้เดินทาง จะต้องมีการเตรียมการ และมีการกำหนดแผนการเดินทางเป็นอย่างดีในการอบรมในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง หรือการไป บรรยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการฝึกอบรมก็ตามการ ที่จะดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้นผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนไว้เป็นอย่างดีซึ่งสิ่งที่ ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมก่อนการสอน เรื่องใดเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็คือแผนการสอนสำหรับใช้สอนเรื่องนั้น ๆ นั้นเอง แผนการจัดกิจกรรม การอบรมหมายถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้อบรม ปฏิบัติตามขั้นตอน การจัดกิจกรรมซึ่งกำหนดรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลายลักษณ์ อักษรเพื่อให้ ผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการอบรม แผนการจัดกิจกรรมการอบรมคือผลของการเตรียมการวางแผนการจัดกิจกรรมการอบรมอย่าง เป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคมา สร้างหน่วยการเรียนรู้คำอธิบายรายวิชาและกระบวนการเรียนรู้โดยเขียนเป็นแผนการจัด กิจกรรมการอบรมให้ เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน องค์ประกอบสำคัญในแผนการจัด กิจกรรมการอบรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เข้า อบรมคุณธรรมจริยธรรมกิจกรรมสาระความรู้สื่อการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลจำนวนชั่วโมง ของการจัดการเรียนการสอนและบันทึกผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการอบรม แผนปฏิบัติ งานหรือคู่มือปฏิบัติงานของพระวิทยากรเป็นเอกสารคู่มือการทำงานของพระวิทยากรที่ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาซึ่งพระวิทยากร

ทุกคนมีภาระงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการอบรม คู่มือการปฏิบัติงานของพระวิทยากรมีองค์ประกอบที่สำคัญคือภาระงานระยะเวลาการดำเนินงานและผลงานที่คาดว่าจะได้รับการงานที่ปรากฏในคู่มือการปฏิบัติงานของพระวิทยากร มีดังนี้การเตรียมการสอนและการวางแผนการวัดผลและประเมินผลการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการอบรมหรือแผนการอบรมคุณธรรมบัณฑิตการบันทึกการปฏิบัติงานการจัดทำแฟ้มสะสมงานการวิจัยในชั้นเรียนการศึกษาและแก้ไขปัญหาการจัดทำหลักสูตรและบริหารหลักสูตรการจัดหาผลิตสื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการอบรมสัมมนาศึกษาดูงานการรายงานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้เยาวชนเข้าถึง ความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภททั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่ หลากหลายของผู้เรียนการจัดหาสื่อการเรียนรู้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้ 1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่นชุมชนสังคมโลก 2. จัดให้มีการกำกับติดตามประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำทางเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตรวัตถุประสงค์การเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติไม่ขัดต่อศีลธรรมมีการใช้ภาษาที่ถูกต้องรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

อภิปรายผล

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จากผลการวิจัย พบว่า สอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัยมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน น่าสนใจเข้าใจง่าย

สามารถปฏิบัติตามได้ ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้ปฏิบัติธรรมให้ความสำคัญเห็นในด้านเนื้อหาสาระอยู่ในระดับมากยกเว้นสอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคบ้างจากแบบสอบถามปลายเปิดส่วนมากเป็นปัญหาของผู้มาปฏิบัติใหม่ๆ อาทิ เข้าใจภาษาพระยาก เปิดหน้าหนังสือสวดมนต์ไม่ทัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติธรรมมีความสนใจในเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้รับประโยชน์เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย มีการกำหนดนโยบาย เนื้อหาหลักอบรมคุณธรรมหรือวิธีอบรมคุณธรรม การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมจริยศึกษาและการประเมินผลทางจริยธรรม องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงความร่วมมือของครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวโส (ชยวงษ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1” (พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวโส (ชยวงษ์), 2552) ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

2. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จากผลการวิจัย พบว่า มีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติธรรม กิจกรรม ระยะเวลาที่เหมาะสม เครื่องขยายเสียงฟังชัด ผู้ปฏิบัติธรรมให้ความสำคัญเห็นในด้านรูปแบบการอบรมอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคบ้างจากแบบสอบถามปลายเปิดกำหนดเวลาทำกิจกรรมไม่ชัดเจน เดินจงกรมน้อยไป แบ่งเวลาไม่เหมาะสม บางกิจกรรมใช้เวลาไม่เท่ากัน เวลานั้นสมาธิวิทยากรใช้เสียงบรรยาย เสียงรบกวนสมาธิ จิตไม่อยู่ในอารมณ์กรรมฐาน นั่งอบรมนานเมื่อย ระดับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเป็นที่น่าพึงพอใจต่อผู้ปฏิบัติธรรม แต่ปัญหาอุปสรรคมีบ้าง ด้วยระดับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน นั่งสมาธิเสียงบรรยายรบกวนเดินจงกรมน้อยไป การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน ควรปลูกฝังในด้านวิชาการ การเรียนการสอน ขณะที่นอกโรงเรียนควรปลูกฝังพื้นฐานด้านชีวิตและสังคมจะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูนิวิฐวิริยคุณ (โปธวิชัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน” (พระครูนิวิฐวิริยคุณ (โปธวิชัย), 2550) ผลการวิจัยพบว่า ครูและเยาวชนมีความเห็นว่า โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในระดับมากทั้ง 4 วิธี ดังนี้ (1) ครูมีความคิดเห็นว่า วิธีที่ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

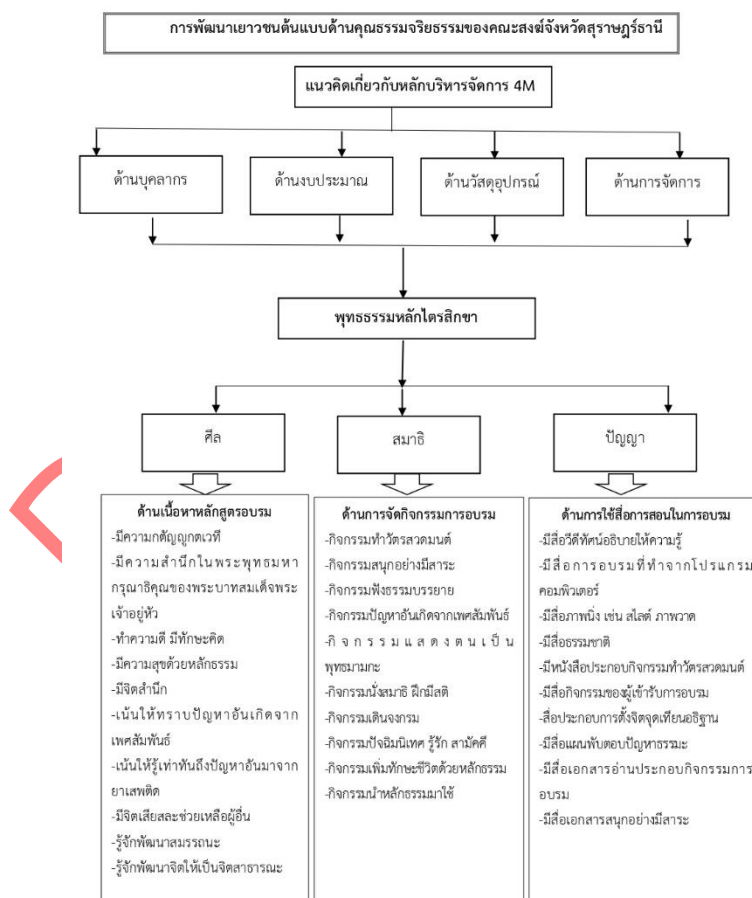

เยาวชนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การกำหนดระเบียบปฏิบัติและการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน (2) เยาวชนมีความคิดเห็นว่า วิธีที่ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการกำหนดระเบียบปฏิบัติและการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน (3) แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนตามความคิดเห็นของครู คือ บุคลากรทุกคนของโรงเรียนต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องให้เยาวชนมีส่วนร่วมมากกว่าที่ดำเนินการในปัจจุบัน (4) แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนตามความคิดเห็นของเยาวชน คือ ครูผู้สอนควรใส่ใจต่อการแก้ปัญหาความประพฤติของเยาวชน ให้ขวัญกำลังใจแก่เยาวชนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามและให้เยาวชนมีส่วนร่วม ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสอดคล้องกับพระอดีต ฐานวฑฒ (กลุ่มประสิทธิ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” (พระอดีต ฐานวฑฒ (กลุ่มประสิทธิ์), 2552) จากผลการวิจัยพบว่า (1) การอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายธรรมทายาทมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ

3. ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จากผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยการในอบรม โดยให้พระวิทยากรหรือครูอธิบายค่านิยมต่างๆ อธิบายถึงหลักการปฏิบัติให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ช่วยสังคม เช่น รักเมืองไทย กินของไทย ใช้ของไทย เทียวเมืองไทย พยายามเน้นทฤษฎีสู่การปฏิบัติให้อยู่ในศีลธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย ซึ่งสอดคล้อง พระประกาศิต ปญญารโ (ยามประโคน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า ตำบลสะแกข่า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” (พระประกาศิต ปญญารโ (ยามประโคน), 2552) ผลการวิจัย พบว่า ครู เป็นผู้ที่มีบทบาทต่อนักเรียนทั่วไปในด้านการจัดการเรียนการสอน การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียน การใช้เทคนิคและวิธีการสอน ครูยังเป็นผู้ช่วยพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียน โดยมุ่งหวังพัฒนาให้ศิษย์เป็นคนดี คนเก่ง มีทักษะความคิด และการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ในด้านเทคนิค และวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ครูใช้กิจกรรมต่างๆ สำหรับการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนทั้งในด้าน

พฤติกรรมทางกาย วาจาและจิตใจ ปลุกเร้าให้มีส่วนร่วม ให้โอกาสและเห็นความสำคัญ มีการฝึกทักษะใหม่ให้นักเรียน จัดสถานที่ให้เหมาะสมแก่นักเรียน สร้างบรรยากาศและมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่สำคัญ คือ แบบบรรยาย แบบสาธิต ทำกิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทของนักเรียน แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน พบว่า ครูและโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันพบผู้ปกครอง กิจกรรมเสวนาธรรม กิจกรรมเดินจงกรมเพื่อสุขภาพ กิจกรรมต้นไม้พูดได้ กิจกรรมนั่งสมาธิ โครงการค่ายพุทธบุตร การสวดมนต์ทุกวันศุกร์ และการสอบสนามหลวง ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก และเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในทางอ้อม ที่แสดงถึงความสามัคคี ความเสียสละ การประพฤติตนตามหลักพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งอธิบายใน รายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม การจัดการอบรมคุณธรรม จริยธรรม พระวิทยากรและผู้บริหารดำเนินการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการอบรมโดยลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ บริหารบุคคลให้เหมาะสมกับแผนการอบรมตามลักษณะของโรงเรียน อบรมให้สอดคล้องกับ สนับสนุน วัสดุ เงิน ตามความสำคัญ การสนับสนุนการอบรมคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม การจัดกิจกรรมการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมการอบรมในรูปแบบใหม่ ผสมผสานระหว่างการบรรยายและการนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ การนำวิธีการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์หรือทดลองตามหลักการทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักไตรสิกขา จัดกิจกรรมฝึกทักษะทางพระพุทธศาสนา เน้นเยาวชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่พระวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสร้างขึ้น รวมถึงจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้บรรยายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การคิดวิเคราะห์ทางพระพุทธศาสนา 3. การใช้สื่อการสอนในการอบรม การจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ เป็นกลไกหลักในการอบรม ซึ่งพระวิทยากรต้องผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม พร้อมกับฝึกใช้หรือทดลองใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้สื่อการอบรมมีประสิทธิภาพสูงสุด และจัดการอบรมแบบผสมผสานวิธีโดยนำเยาวชนเข้าไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน วัด เจดีย์ กิจกรรมทางประเพณีพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งพระวิทยากรสามารถนำมาสนับสนุน การอบรมคุณธรรม จริยธรรม หากแหล่งเรียนรู้ใดมีลักษณะชำรุดทรุดโทรม สามารถนำเยาวชนและประชาชนเข้าปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้

2. กระบวนการพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี (4M) ดังนี้ 1. การบริหารบุคคล คือ พระทำหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มจำนวนพระทำหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีรถรับส่งพระทำหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการเพิ่มเวลาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับพระวิทยากรในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าเดิม มีการประชุมร่วมกันระหว่างพระทำหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อให้การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตร มีการกำหนดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนและมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติได้ทำหน้าที่และมีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติขั้นต้นการพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานและการจัดวางตัวบุคคล

ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ 2. การบริหารการเงิน คือ การบริหารด้วยความโปร่งใส ประหยัด ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตามระเบียบข้อบังคับและมีเนื้อหาหลักสูตรอบรมตามโรงเรียนทั่วประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ให้เยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรม 3. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ คือ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาวิชา มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัย และเพิ่มเทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของเด็กนักเรียน การบริหารวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน เช่น โรงเรียน ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา อาหารมีพร้อมสมบูรณ์ และการรักษาความสะอาด 4. การจัดการ คือ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จะมีกิจกรรม หลายอย่างที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติการจัดใหม่ปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจนว่า จะกระทำวันใดเดือนใดและขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องเตือนความจำของผู้ที่รับผิดชอบให้สามารถ ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามกำหนดเวลานอกจากนี้ปฏิทินปฏิบัติงานยังช่วยกระจายกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียนให้สัมพันธ์และเหมาะสมในแต่ละภาคเรียนโดยป้องกันมิให้กระจุกอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ควรเป็นภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายสมกับภูมิรู้ของผู้ปฏิบัติธรรม เพราะยังใช้ศัพท์คำสอนที่สูงฟังแล้วเข้าใจยาก ต้องเป็นภาษาชาวบ้าน มีการอุปมาอุปไมยให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเรื่องราวในท้องถิ่น จะทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมเข้าใจธรรมง่ายขึ้น และยังเพิ่มสาระธรรมที่ยังนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของผู้ปฏิบัติและควบคุมอารมณ์ตัวเองได้สาระธรรมที่วิทยากรสอนควรเป็นธรรมปฏิบัติจริงที่เป็นที่เคยปฏิบัติผ่านมาแล้วซึ่งเป็นประสบการณ์จริงเอาไว้มาก่อนแล้วจึงค่อยหาจุดหรือปัญหาทางธรรมของผู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี
2. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ควรกำหนดกิจกรรมให้ชัดเจน สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม มีความพร้อม ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาบูรณาการใช้ร่วมกัน มีตารางการอบรมและระยะเวลาการอบรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับความรู้ เพราะผู้ปฏิบัติธรรมมีระดับการรับความรู้ หรือมีปัญหาไม่เท่ากัน ควรให้การเอาใจใส่ตรวจตราแนะนำผู้ปฏิบัติให้ทั่วถึงเป็นการสร้างรูปแบบที่เพิ่มความศรัทธาในการปฏิบัติ
3. ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายในสถานศึกษาโดยเน้นในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม เช่น มีจิตฉาย ซีดี วีดีโอ แสดงถึงควมมีจริยธรรมที่เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและมีบทลงโทษนักเรียนที่ประพฤติตนไม่ถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรมระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เชวง เตชะโกศยะ. (2563). การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 8 กรกฎาคม 2563 จาก <http://www.jariyatam.com/th/moral-cultivation>
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544 ข). การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พระครูนิวติ์วิริยคุณ (โปธารวิชัย). (2550). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- พระครูสมุห์บุญเลิศ ชวยโส (ชัยวงศ์). (2552). สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระประกาศิต ปญญาธโร (ยามประโคน). (2552). บทบาทของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านสะแกขำ ตำบลสะแกขำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอดิสร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์). (2552). ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรม ทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรัทธกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาศรัทธกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการ พัฒนาศรัทธกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์ พิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จุฑทอง จำกัด.